

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 142/03-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. augusta 2003 v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Bárányu a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť P. P., K., zastúpeného advokátom JUDr. T. Š., Advokátska kancelária, K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 715/00 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 715/00 **p o r u š i l** základné právo P. P., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prieťahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Košice I v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 715/00 **p r i k a z u j e** vo veci konať bez zbytočných prieťahov.

3. P. P. p r i z n á v a primerané finančné zadost'učinenie vo výške 10 000 Sk (slovom desaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice I p o v i n n ý vyplatiť mu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice I j e p o v i n n ý uhradiť trovy právneho zastúpenia P. P. vo výške 13 194 Sk (slovom trinásťtisícstodevät'desiatštyri slovenských korún) advokátovi JUDr. T. Š., Advokátska kancelária, K., do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti P. P. n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. III. ÚS 142/03-10 z 18. júna 2003 prijal na ďalšie konanie s'ťažnosť P. P., K., zastúpeného advokátom JUDr. T. Š., Advokátska kancelária, K., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 715/00, ktorá bola ústavnému súdu doručená 16. apríla 2003.

Z prijatej s'ťažnosti vyplýva, že s'ťažovateľ podal 21. augusta 2000 okresnému súdu žalobu o zaplatenie sumy 111 585 Sk s príslušenstvom. Vec je vedená na okresnom súde pod sp. zn. 14 C 715/00. S'ťažovateľ vo veci podal s'ťažnosť na priet'ahy v konaní v zmysle zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní s'ťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov, k náprave však nedošlo a vo veci nie je ešte doteraz okresným súdom rozhodnuté. Okresný súd listom č. Spr. 2326/03 z 19. februára 2003 priet'ahy v konaní vo veci

vedenej pod sp. zn. 14 C 715/00 uznal a samotnú sťažnosť považuje za dôvodnú. Sťažovateľ je toho názoru, že v konaní dochádza k zbytočným priet'ahom a k porušeniu jeho základného práva zaručeného ústavou.

Sťažovateľ uviedol, že okresný súd ho 4. marca 2002 vyzval na doplnenie dôkazov, čo splnil 11. marca 2002, avšak okresný súd za obdobie dlhšie ako jeden rok nevykonal žiadny efektívny úkon. Dňa 12. februára 2003 sa u predsedu okresného súdu sťažoval na priet'ahy v konaní. Z odpovede na sťažnosť vyplýva, že jeho sťažnosť bola považovaná za dôvodnú. Dňa 19. marca 2003 sa vo veci konalo nemeritórne pojednávanie. Dňa 30. apríla 2003 sa vo veci opäť konalo pojednávanie, na ktorom okresný súd vyzval sťažovateľa na opätovné doplnenie dôkazov. Sťažovateľ túto výzvu obratom splnil. Ostatné pojednávanie vo veci sa konalo 21. mája 2003.

Podľa názoru sťažovateľa možno konštatovať, že od podania žaloby 21. augusta 2000 až po uskutočnenie prvého pojednávania 4. marca 2002 okresný súd konal málo efektívne a od tohto dátumu do 19. marca 2003 nekonal vôbec. Z uvedených dôvodov považuje svoju sťažnosť za dôvodnú. Zároveň navrhol, aby ústavný súd upustil od ústneho prejednanie veci. Sťažovateľ k návrhu priložil odpoveď predsedu okresného súdu z 19. februára 2003, z ktorej vyplýva, že jeho sťažnosť považuje za dôvodnú.

V závere svojej sťažnosti sťažovateľ žiada, aby ústavný súd vyniesol nález, v ktorom by rozhodol, že:

„Okresný súd Košice I. porušil v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 715/00 právo sťažovateľa na prejednanie veci bez zbytočných priet'ahov a porušil tým čl. 48 ods. 2 Ústavy.

Ústavný súd priznáva sťažovateľovi primerané zadost'učinenie vo výške 5.000,- Sk, ktoré je povinný zaplatiť odporca do 30 dní od vydania nálezu do rúk sťažovateľa.“

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd podľa § 36 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) priznal náhradu trov právneho zastúpenia v celkovej výške 8 796 Sk za dva úkony právnej pomoci podľa § 13 ods. 8 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 163/2002 Z. z.“).

V rámci prípravy pojednávania sa na základe výzvy ústavného súdu k prijatej sťažnosti písomne vyjadril predseda okresného súdu. V liste č. Spr 2326/03 z 18. júla 2003 uviedol, že „vo veci od 4. 3. 2002 nie sú plynule vykonávané úkony a že sťažnosť považuje za dôvodnú.

Z vecnej stránky sa sťažnosť P. P. javí ako dôvodná. K priet'ahom v konaní došlo aj v dôsledku správania sa účastníkov. Sťažovateľ ... si nesplnil s podaním návrhu poplatkovú povinnosť (výzva zo dňa 7. 9. 2000), nepripojil k návrhu žiaden listinný dôkaz (prípís zo dňa 31. 1. 2002 adresovaný Mestu Košice o zaslanie všeobecne záväzného nariadenia č. 5/1992 Mestského zastupiteľstva Košice), pojednávanie konané dňa 4. 3. 2002 bolo odročené za účelom upresnenia žalobného nároku a za účelom doručenia platných cenníkov. Pojednávania dňa 19. 3. 2003 sa bez predchádzajúceho ospravedlnenia nezúčastnili žalobca i žalovaný. Na pojednávaní dňa 30. 4. 2003 žalobca rozšíril žalobný nárok. Pojednávanie bolo odročené z dôvodu ďalšieho upresnenia nároku a za účelom predloženia listinných dôkazov (objednávky č. 1032/95 MÚ MČ KE Ťahanovce a fotodokumentácie o technickom stave odtiahnutého vozidla.

Priet'ahy v konaní boli čiastočne spôsobené aj objektívnymi skutočnosťami zo strany súdu, a to nadmerným zaťažením senátu 14 C a 10 C, v ktorých vybavujúca sudkyňa koná“.

V závere predsedu okresného súdu súhlasil s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti, pretože od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh konania:

Sťažovateľ 23. augusta 2000 podal okresnému súdu návrh na vydanie platobného rozkazu o zaplatenie istiny 111 585,60 Sk s príslušenstvom. Ako prílohy predložil rozsudok okresného súdu sp. zn. 17 C 536/96 (č. 1. 3 - 4) a výzvu odporcovi (č. 1. 5).

Dňa 6. septembra 2000 dala zákonná sudkyňa písomný pokyn na doručenie výzvy na zaplatenie súdneho poplatku, ktorá bola expedovaná v ten istý deň.

Dňa 7. septembra 2000 bola protistrane zaslaná výzva na vyjadrenie. Odporca odpovedal 13. septembra 2000.

Dňa 20. septembra 2000 bol uhradený súdny poplatok.

V období od 20. septembra 2000 do 8. februára 2001 nebol vo veci vykonaný žiadny úkon.

Dňa 14. novembra 2001 bola navrhovateľovi (v konaní pred ústavným súdom sťažovateľovi) zaslaná výzva na vyjadrenie sa k stanovisku odporcu z 13. septembra 2000. Navrhovateľ sa vyjadril 21. decembra 2001.

Dňa 22. januára 2002 bol daný pokyn kancelárii pripojiť spis sp. zn. 17 C 536/96 (č. 1. 13).

Dňa 31. januára 2002 bol vytýčený termín pojednávania vo veci na 4. marec 2002 (č. 1. 14) a súčasne bolo vyžiadané aj všeobecne záväzné nariadenie mesta Košice č. 5/1992, ktoré bolo predložené 7. februára 2002.

Dňa 4. marca 2002 sa vo veci konalo pojednávanie za účasti navrhovateľa aj odporcu. Navrhovateľ vo veci žiada aj ďalšiu sumu, o ktorú chce upresniť žalobný

návrh, a to do 3 dní. Z toho dôvodu žiada odročiť pojednávanie. Pojednávanie bolo odročené na neurčito.

Dňa 12. marca 2002 navrhovateľ doručil doklady (č. l. 27 a nasl.).

Dňa 18. februára 2003 bol vytýčený termín pojednávania na 19. marec 2003.

Dňa 19. februára 2003 podpredseda okresného súdu vyzval zákonnú sudkyňu na vyjadrenie k prieťahom (č. l. 41).

Na č. l. 42 spisu sa nachádza sťažnosť žalobcu na prieťahy v konaní.

Podľa úradného záznamu (č. l. 45) z 18. marca 2003 odporca je v čase konania pojednávania na služobnej ceste mimo Košíc.

Dňa 19. marca 2003 sa konalo pojednávanie bez účasti navrhovateľa a odporcu, ktoré bolo odročené na 30. apríl 2003.

Dňa 30. apríla 2003 sa konalo pojednávanie za účasti navrhovateľa a odporcu. Okresný súd pripustil zmenu návrhu s tým, že navrhovateľ v lehote 3 dní predloží objednávku Mestského úradu mestskej časti Košice - Ťahanovce (ďalej len „mestský úrad“) č. 1032/95 spolu s fotodokumentáciou o stave motorového vozidla zn. BMW. Pojednávanie bolo odročené na 21. máj 2003.

Dňa 13. mája 2003 doložil navrhovateľ ďalšie podklady spolu so zmenou petitu žaloby.

Dňa 21. mája 2003 sa konalo pojednávanie, ktorého sa zúčastnil navrhovateľ aj odporca. Okresný súd pripustil zmenu žaloby a odročil pojednávanie na neurčito.

Dňa 29. mája 2003 navrhovateľ doložil ďalšie doklady.

Dňa 27. júna 2003 dala zákonná sudkyňa pokyn zaslať doklady žalovanému na vedomie. Pokyn bol vypravený 30. júna 2003. K veci je pripojený spis sp. zn. 17 C 536/96.

III.

Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota fyzickej osoby alebo právnickej osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa naplní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 3/00).

Podľa týchto kritérií posudzoval ústavný súd aj predmetnú vec.

Pokiaľ ide o kritérium zložitosti veci, ústavný súd je toho názoru, že konanie o vyplatenie istiny s príslušenstvom za vykonané služby skutkovo a právne nemožno hodnotiť ako zložitú vec.

Pokiaľ ide o druhé kritérium, teda správanie sťažovateľa v konaní, možno súhlasiť s názorom predsedu okresného súdu, že prispel k vzniknutým prietahom v konaní.

Ide najmä o to, že návrh nemal všetky náležitosti, neobsahoval prílohy a nebol uhradený súdny poplatok. Sťažovateľ 4. marca 2002 žiadal odročiť pojednávanie s tým, že do 3 dní doplní žalobu. Toto doplnenie realizoval predložením dokladov okresnému súdu 12. marca 2002. Dňa 30. apríla 2003 na pojednávaní sťažovateľ opätovne žiadal o jeho odročenie s tým, že v lehote 3 dní predloží objednávku mestského úradu č. 1032/95 a fotodokumentáciu, čo aj vykonal listom z 13. mája 2003, ktorým žiadal zmenu petitu návrhu. Takýto postup sťažovateľa prispel k vzniknutým prietahom vo veci.

Pokiaľ ide o tretie kritérium, a to postup okresného súdu, príčinu vzniknutých prietáhov, ktoré doznáva aj predseda okresného súdu, možno rozdeliť do dvoch okruhov. Po prvé sú to neefektívne úkony, medzi ktoré možno zahrnúť napríklad pripojenie spisu sp. zn. 17 C 536/96 až 22. januára 2002, hoci už z pôvodného návrhu zo 6. septembra 2000, ako aj z pripojeného rozsudku k návrhu vyplývalo, že tieto veci spolu súvisia.

Sťažovateľovi taktiež nebolo uložené predložiť zmluvy o výkone odťahovej služby, faktúry a všeobecne záväzné nariadenie, týkajúce sa odťahovania neoznačených vrakov z verejných priestranstiev. Tieto pre rozhodnutie vo veci nevyhnutné podklady boli vyžadované aj na pojednávaniach 4. marca 2002, resp. 30. apríla 2003 alebo listom od Magistrátu mesta Košice 31. januára 2002.

V čase od 20. septembra 2000 do 14. novembra 2001 a v období od 12. marca 2002 do 18. februára 2003 okresný súd nevykonal žiadne úkony. Obdobie, počas ktorého neboli vykonané žiadne úkony vo veci zo strany okresného súdu, predstavuje 25 mesiacov.

Pokiaľ predseda okresného súdu uviedol, že jednou z príčin vzniknutých priesťahov je aj nadmerné zaťaženie senátu, k tejto veci sa už ústavný súd vyjadril viackrát.

Ústavný súd uviedol, že je vecou štátu a organizácie práce súdov, aby za situácie, ak tomu nebráni žiadna zákonná prekážka, nedochádzalo k zbytočným priesťahom v konaní. Uplatňovanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov nemôže byť zmarené len preto, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov súdu na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty (II. ÚS 52/99).

Povahu objektívnych príčin možno priznať právnym udalostiam, ale uplatnenie ústavou zaručeného práva sa nemôže zmariť nenáležitým správaním štátnych orgánov, ktoré v mene štátu zabezpečujú uplatnenie práv zaručených ústavou (II. ÚS 64/97).

V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasť okrem iných stelesnené také princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodit' z čl. 1 ústavy, sa osobitný dôraz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jej úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych

orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorým boli priznané (I. ÚS 10/98).

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 14 C 715/00 konštatuje porušenie základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy.

V dôsledku konštatovania zbytočných prietáhov v predmetnej veci ústavný súd považoval za potrebné v zmysle ustanovenia § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázať okresnému súdu, aby vo veci konal v súlade s príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku upravujúcimi priebeh konania tak, aby nedochádzalo k porušovaniu základného práva sťažovateľa.

Podľa ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Podľa odseku 5 citovaného ustanovenia ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ svoju sťažnosť odôvodnil a uplatnil aj nárok na priznanie finančného zadosťučinenia ako náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 5 000 Sk. Vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 31. júla 2003 upravil túto čiastku na 15 000 Sk.

Pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd z ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde s prihliadnutím na všetky okolnosti zakladajúce porušenie označeného práva vrátane významu predmetu sporu pre sťažovateľa, jeho postup v spore, ako aj činnosť okresného súdu. Ústavný súd podľa zásad spravodlivosti uznal za odôvodnené priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 10 000 Sk (a vo zvyšnej časti jeho sťažnosť

odmietnuť). Postupoval tak aj z toho dôvodu, že zvažil spoluúčasť sťažovateľa pri vzniknutých priet'ahoch. Sťažovateľ už pri predložení žaloby nepripojil k nej príslušné dôkazy. Nebol vo veci aktívny a dôkazy pripájal až na výzvu súdu, čo tiež malo vplyv na vzniknuté priet'ahy.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade je aplikácia citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde dôvodná. Úhradu vyčíslenej tarifnej odmeny podľa § 13 ods. 8 vyhlášky č. 163/2002 Z. z., ktorá bola uplatnená za tri úkony a tri paušálne náhrady, priznal za zastupovanie sťažovateľa jeho právnomu zástupcovi v sume 13 194 Sk, pretože zistil, že vyčíslená suma trov neodporuje platným právnym predpisom.

Vzhľadom na vyššie uvedené rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výroku tohto nálezu.

Vo zvyšnej časti ústavný súd návrhu nevyhovel.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. augusta 2003